

Chaburru xi nda kitsa'en

*El burro que salvó a
su amo*

en el mazateco de
San Bartolomé Ayautla

Segunda edición
(versión electrónica)

Publicado por el
Instituto Lingüístico de Verano, A.C.
Apartado postal 22067
14000 Tlalpan, D.F., México
Tel. 5573-2024
2010

Resumen

Un burro le salvó la vida a su amo.

Autor: Anónimo

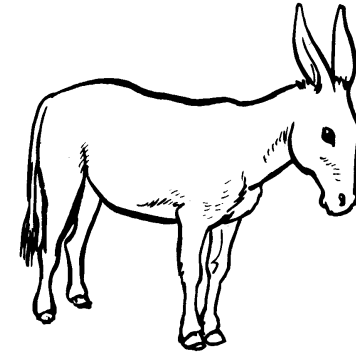
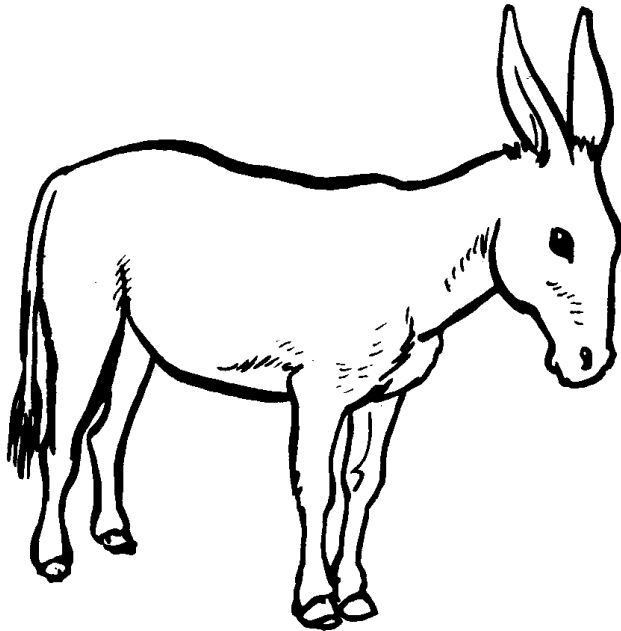
Asesores lingüísticos: Larry Williams M. y Cindy Williams

© 2010 por el Instituto Lingüístico de Verano, A.C.
Derechos reservados conforme a la ley.
Esta obra puede reproducirse para fines no lucrativos.

http://www.sil.org/mexico/popoloca/mazateca_ayautla/L239-BurroBueno-vmy.htm

Primera edición 2008 .5C
Segunda edición 2010 (versión electrónica)

El burro que salvó a su amo
Mazateco de San Bartolomé Ayautla (vmy)

Jnguxu ndiya jngu
chaburru kis'e xi ne nt'e kuán.
'Ba kui nde nexu nda
kitsiko xi naire, kuixu kjuañu
ne nt'e nini.

'Ba jnguxu ndiya nde
chaburrubiu nga tajñuxu nde
kikoxu ngijña xi naire.

'Ba kui nde tsjaxu tjinre
nga tifi ngijña ngayeje nga
tjenko xi naire.

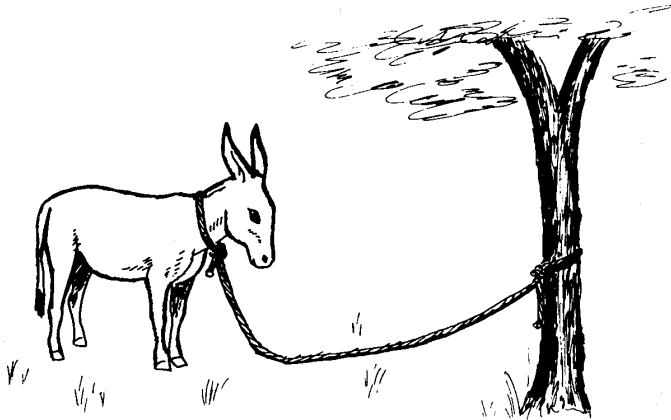
'Ba ngojoxu kiji. Tajñuxu
ngisa. 'Ba echuxu nga tsa'exa
xi naire.

'Ba chaburrubiu
kis'eta'ñuxu. 'Bixu tsa'en tuxi
kuakjenxuni xka.

'Ba xi naire nde
kitsa'exaxu ngajin tse'e. 'Ba
chaburrubiu 'bixu tsa'en kjin
kiseta'ñu.

'Ba chaburrubiu tsjaxu
kis'ere nga nda ya'a ngatsi'i
xuta.

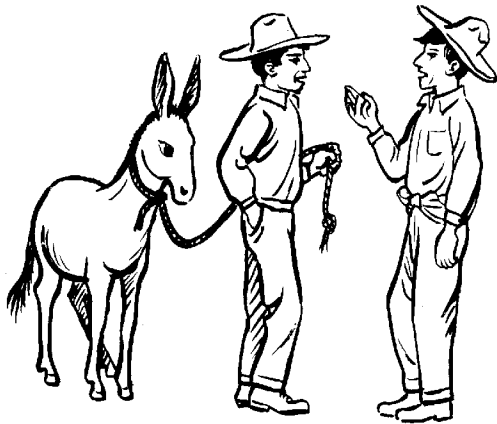
'Ba ndaxu tsk'ejña
ka'ndaxu nga kuachinga.

Bixu nde ch'a iye
kitsika'ani.

'Ba ngojó nde chingabiu
nexu nda tsaka'a chaburrubiu.

'Ba ngatsi'i ngayeje nga
chingabiu ye'exure nijmi xuta
nde nga chaburrure kijire
kjuanda.

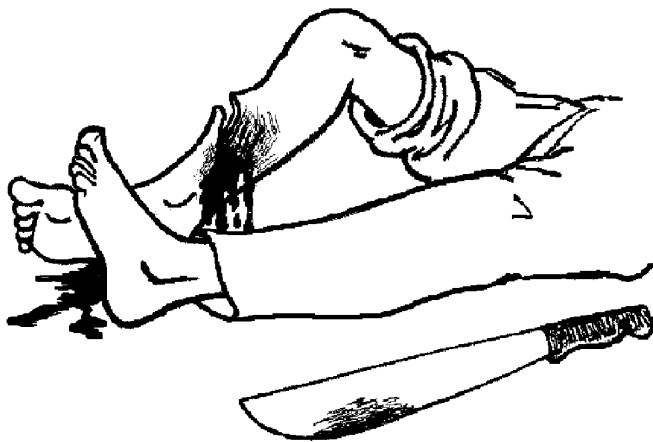
'Ba xi naire 'bixu tsa'en
kjin kitsa'exa ngayeje.

'Ba ja'axu hora.

'Ba tukjia'axu sangutjun
chingabiu nde tunde tsatexure
kicha.

Tsexu tsatere ndsaku, 'ba
nexu tse jin tsa'a.

'Ba chingabiu kua'indaxu
nga nexu tse tsatere kicha.

'Ba tu tjen ndiyaxu ndaba
jngu chjineki kiji.

'Ba tuxi skut'axuni
ndsaku a tsexu kua'on.

'Ba chaburrubiu tsjaxu
tjinre nga xi naire tume
kuánre.

'Ba chingabiu 'baxu nde
tsja tjinre ngayeje nga
chaburrure kijire kjuanda.

'Ba nexu nda tsaka'a
xinkjin.

'Ba chingabiu kitsuxure
chaburrubiu:

—Xik'uechjiri amigu nga
kik'e nijmi nga kitiya tsuxure.

'Ba tsjaxu tsa'en
kitsikangajunxtare ntsja.

'Ba chaburrubiu tsjaxu
kis'ere.

'Ba ngatsi'i tafi tafixu kiji
nga jexu mejen tsatekjanyare
jin xi tiba'are ndsaku chinga-
biu.

'Ba chaburrubiu tsabexu
nga 'ba kuánre xi naire. 'Ba
tunga bixu kuán kitjenngi nga
kjita'ñuxu.

'Ba 'ñuxu kitsitaja
chaburrubiu ka'ndaxu nga
kitijndsu na'ñure.

'Ba mangatsangaxu kiji
ka'nda ña tijña xi naire.

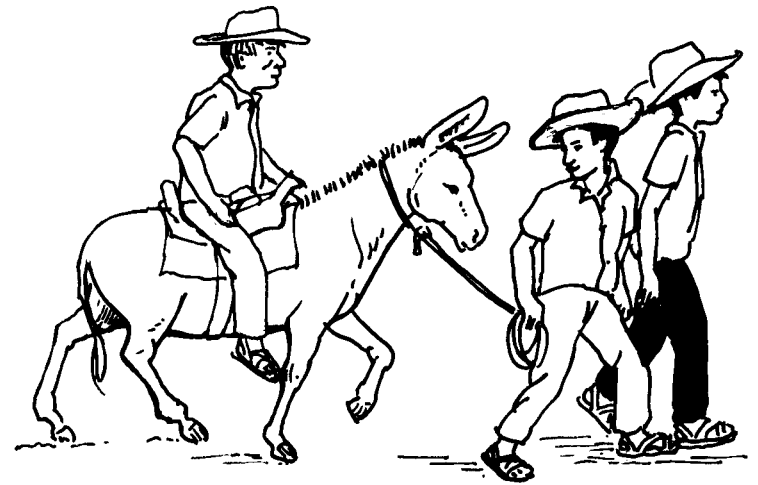
'Ba xiuxu kikasent'are.

'Ba chingabiu kitsuxure
chaburrubiu:

—Ti'en kjuanda tik'echi
nijmi nga 'bi kuánna. Ne tse
tsatena kichabi. Bi ma basen
ndajaa. Ju'un ch'ari najñubi
—tsuxure chaburrubiu.

'Ba kui najñubiu xi kitsjare
nde taxu jin kji'i.

'Ba ya'ats'axu chaburrubiu.

'Ba tu'ba = xu kuánre nga
tsabe nga kitiyani chingabiu
ya'a.

'Ba kioxu mangatsangaxu
kiji nga tijña chingabiu.

'Ba jexu mejen
tsatekjanyare nga tiba'a jin.

'Ba ngojo fonts'e
chingabiu nde tsank'a
nk'angixu.

'Ba chaburrubiuxu
kitsik'ejñasunre.

'Ba kui kjint'exu. 'Ba
manga tsangaxu kiji ndee
ndaba chaburrubiu.

'Ba 'ñuxu tjen nga kiji.

Sangutjunxu echu ndaba
chingabiu.

'Ba kioxu tsabe chjunre chingabiu nde nga chaburru ja'e, 'ba jngu najñu ya'a xi ta jin kji'i kji'ats'are.

'Ba chjunbiu tu'ba = xu kuánre. 'Ba ta'axu kuankjinre nga tjin xi kuánre xi'inre.

'Ba tunga kioxu fa tjindu fonts'e chingabiu ngayeje. 'Ba chjunbiu kitsuxure nga ngatafikochi nga titsa'exa xi'inre nga tjinxu xi kuánre.

'Ba fonts'e kuakjainxure.

'Ba ngajan kijixu koxu chaburrubiu kijixu 'nda nga tijña xi'inre chjunbiu.

'Ba sangutjun echuxu 'nda nga tijña chingabiu.